

VZPOMÍNKA

VZPOMÍNKA NA PHDR. MILENU SECKOU, CSC.
(14. 7. 1957 – 14. 3. 2021)

Marie Bahenská

V březnu 2021 nás opustila Milena Secká, dlouholetá pracovnice Národního muzea – Náprstkova muzea asijských, afrických a amerických kultur. Její odborné, ale i lidské kvality budeme postrádat. Připomeňme si, čím vším obohatila naše poznání v oboru etnologie a historie, jak rozmanitá byla její muzejní činnost a jak významnou měrou se úspěšně podílela na popularizaci historie.

Její činnost byla skutečně obdivuhodná – Milena Secká je autorkou a spoluautorkou šesti monografií,¹ desítek odborných i popularizačních článků, spolupodílela se na uspořádání třiceti výstav prezentovaných doma i v zahraničí, vystupovala pravidelně na odborných konferencích a ochotně spolupracovala se sdělovacími prostředky. Kdo měl to štěstí a příležitost být účasten jejích veřejných vystoupení, ať už to byly přednášky, konferenční referáty nebo rozhlasové a televizní pořady, musel kromě odborných kvalit ocenit kultivovaný projev, vtíp, nadhled a zápal pro obor, jemuž se věnovala.

Narodila se do pražské lékařské rodiny, v roce 1976 maturovala na gymnáziu Budějovická v Praze 4 a pro další studium si zvolila obor národopis na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Vysokoškolské studium ukončila ve školním roce 1980–1981, vyšla ze semináře orientovaného na problémy adaptace a asimilace českých a slovenských reemigrantů, usídlených v tzv. novoosídleném pohraničí, pře-

devším v jižních a západních Čechách. Vedoucím její diplomové práce s názvem *Etnické procesy u českých reemigrantů z Rumunska*² byl Antonín Robek, oponentem Leoš Šatava.

Problematika etnických procesů, jejíž součástí bylo studium reemigrace, se u nás rychle rozvíjela ve druhé polovině sedmdesátých let a v Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV vzniklo k jejímu řešení nové oddělení. V něm nalezla čerstvá absolventka oboru historie – etnologie své první profesní uplatnění. Pokračovala tu ve výzkumech konaných pro diplomovou práci a završila je v roce 1987 úspěšnou obhajobou kandidátské dizertace.³ Své první studie vydala v edičních řadách interních tisků Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV, v hlavním oborovém periodiku *Český lid* publikovala od roku 1987. Zde také vyšly tři její články z problematiky kulturní adaptace zahraničních pracujících v Československu, zejména vietnamských komunit.⁴

Po změně politické orientace v roce 1989 se změnila organizační struktura i výzkumný záměr Ústavu pro etnografii a folkloristiku ČSAV a problematika etnických procesů začala být studována z jiných aspektů. Milena Secká ji neopustila, nadále sledovala reemigranty z Rumunska, ale obrátila pozornost též na Čechy žijící v rumunském Banátu a na vývojové aspekty oboustranného migračního procesu.⁵ Výsledky studia publikovala v *Českém lidu* a ve sbornících *Češi v cizině*, a to i poté, co v ústavu přestala pracovat.

¹ Irena ŠTĚPÁNOVÁ – Ludmila SOCHOROVÁ – Milena SECKÁ, *Ženy rodiny Náprstkovy*, Praha 2001; Milena SECKÁ, *Vojta Náprstek: vlastenec, sběratel, mecenáš*, Praha 2011; Milena SECKÁ, *Americký klub dam. Krůček k ženské vzdělanosti*, Praha 2012; Milena SECKÁ – Martin ŠÁMAL, *Byl to můj osud... Zápisky Josefy Náprstkové*, Praha 2014; Milena SECKÁ, *Jen Náprstková, prosím... Neobyčejný život v dobových pramenech*, Praha 2016; Milena SECKÁ, *Ferdinand Pravoslav Náprstek: Labužník života*, Praha 2021.

² Milena SECKÁ, *Etnické procesy u českých reemigrantů z Rumunska*, diplomová práce, FF UK 1981, 97 s. rkp.

³ Milena SECKÁ, *Svatební obřad jako indikátor studia etnických procesů*, kandidátská dizertace, ÚEF ČSAV Praha 1987, 220 s. rkp. + 83 s. obr. příloh.

⁴ Milena SECKÁ, *Vietnamští pracující ve středočeské Frutě*, *Český lid*, 74, 1987, s. 203–209; *Vietnamští pracující závodu Fruta v Horních Počernicích*, in: *Materiály k problematice etnických skupin na území ČSSR*, sv. 8, ÚEF ČSAV Praha 1988, s. 11–19; *Oslava nového lunárního roku vietnamskými pracujícími*, *Český lid*, 75, 1988, s. 236–239.

⁵ *Poválečné změny ve svatebním obřadu u Čechů v rumunském Banátě a u reemigrantů na Chebsku a Znojemsku*, *Český lid*, 75, 1988, s. 162–169; *Zájem ČR o Čechy žijící v Rumunsku (na příkladu dobových prací)*, in: *Češi v cizině*, sv. 4, ÚEF ČSAV Praha 1989, s. 164–170; *Česká menšina žijící v rumunském Gerniku (nástin materiální a duchovní kultury)*, *Český lid*, 79, 1992, s. 217–228; *Česká vesnice v rumunském Banátě*, in: *Češi v cizině*, sv. 5, ÚEF ČSAV Praha 1992, s. 171–177, společně s Jaromírem Jechem, Vladimírem Scheuflerem a Olgou Skalníkovou; *Současná reemigrace Čechů z Rumunska*, in: *Češi v cizině*, sv. 6, ÚEF ČSAV Praha 1992, s. 39–42; *Migrace Čechů z Rumunska do České republiky (bývalé ČSFR) a vývojové aspekty jejich adaptačního procesu*, *Český lid*, 80, 1993, s. 177–184.

Zásadní zlom v badatelské i metodologické orientaci Mileny Secké přišel v roce 1993, kdy byly ústavy Akademie věd donuceny redukovat výzkumné programy i počty badatelů. Jako zkušená vědecká pracovnice našla Milena Secká uplatnění v Národním muzeu – Náprstkově muzeu asijských, afrických a amerických kultur, kde brigádnicky vypomáhala už jako studentka. Náprstkovu muzeu poté věnovala téměř tři desítky let odborného působení, zpočátku jako knihovnice, posléze kurátorka Náprstkových sbírek a cenného rodinného archivu. Metodologickou výbavu etnologicky přizpůsobila systému metod muzejní a historické práce, což pro ni nebyl problém, neboť historii vystudovala. Své zaměření na krajanské komunity Čechů v cizině také úplně neopustila, naopak časem dostala možnost v rámci poslání muzea plně je zúročit a rozvinout.

Objev dosud dřímající a jen málo využitě potence knihovních a archivních sbírek Náprstkova muzea nasměroval badatelskou aktivitu Mileny Secké novým směrem. Na světlo vynesla tzv. scrap-books – výstřižkové knihy, speciální část knihovny Vojty Náprstka a neocenitelný zdroj informací pro studium české politiky, kultury, společnosti i každodenního života v druhé polovině 19. století. Ponořila se do studia rodinných dokumentů Náprstkovy rodiny a postupně z nich vytěžila maximum možného v kontextu dějin 19. století, především emancipace žen. Po takřka průkopnické knize věnované třem generacím žen z domu U Halánků⁶ následovaly s odstupem několika let monografie o Vojtovi Náprstkovi⁷ a dvě publikace o jeho pozapomenuté a dlouho nedoceňované manželce Josefě.⁸ Historii této významné pražské měšťanské, vlastenecké a podnikatelské rodiny pak uzavřela biografií Ferdinanda Náprstka.⁹ K těmto knižním počínům připočtíme řadu odborných i populárně-naučných studií, tematicky vždy spjatých s domem U Halánků, jeho obyvateli a návštěvníky. Těžko bychom našli lepšího znalce jejich osudů, navíc schopného poutavě o nich vyprávět a psát. Vypěstovala si osobitý styl, v němž dávala přednost řeči dokumentů samotných v obširných a výstižně vybraných citátech. Znovuobjevení Anny Fingerhutové, paní maminky od Halánků, jejích synů Vojty a Ferdinanda a jejich životních partnerek zůstane jednou provždy velkou zásluhou Mileny Secké. Dokázala těmto postavám vdechnout „druhý život“ a představit je současnému čtenáři jako osoby z masa a kostí, se starostmi i radostmi, které prožíváme i dnes. Její knihy se vyznačují skvělou erudicí, čtivostí, atraktivním obrazovým doprovodem a především zajímavými příběhy hlavních postav.

Milena Secká měla vytříbený smysl pro společenský život. Od mládí zpívala jako sopranistka ve sboru Canto-

res Pragenses, působila v obnovené sokolské organizaci. Zvláštní vzpomínku si zaslouží její zájem o činnost Amerického klubu dam, který v roce 1865 z iniciativy Vojty Náprstka a Karoliny Světlé zahájil svou činnost v domě na Betlémském plácku jako jeden z prvních měšťanských ženských spolků u nás. V roce 1996 Milena Secká obnovila činnost tohoto spolku, přerušenu v roce 1948, a stala se jeho předsedkyní. Do spolku vnesla inspirativní nápady, díky svému neutuchajícímu elánu a organizačním schopnostem docílila pravidelně pořádaných vzdělávacích i odpočinkových aktivit. Především z její iniciativy se konaly pravidelné dýchánky (zvláště oblíbený býval tzv. jahodový na konci června), výlety na místa spojená s českou historií a uměním (z poslední doby např. zámek rodiny Riegrových v Malči, ateliér malířky Zdeňky Braunerové v Roztokách u Prahy, návštěva Vídně motivovaná stopami T. G. Masaryka, Josefa Hlávky a Leoše Janáčka) nebo divadelní představení a autorská čtení v historických prostorách domu U Halánků. Zvláštní kouzlo a takřka nostalgickou atmosféru mívaly komentované vycházky na pražské hřbitovy v době dušiček.

Na závěr trochu osobnější vzpomínka. Milenu Seckou jsem poznala téměř před dvaceti lety v Náprstkově muzeu při studiu materiálů o Americkém klubu dam, jehož archiv tehdy jako kurátorka zpracovávala. Snadno jsme díky shodnému předmětu zájmu našly společnou řeč a čas od času jsme se také začaly potkávat na konferencích, seminářích, křtech knih nebo vernisážích výstav. Zнала jsem ji jako přátelskou, vstřícnou a optimistickou dámu, vždy ochotnou pomoci a poradit. Zažila jsem její nefalšovanou radost z nečekaného objevu didaktických plakátů v Náprstkově pozůstalosti. Zažila jsem její nadšení nad vydaným sborníkem, jehož obálka byla „podle jejího gusta“. Těšila jsem se z její společnosti v letech 2018 a 2019 během příprav výstavy *Vlastním hlasem*, věnované emancipaci žen. Na jedné ze schůzek kolegyně-muzejnice barvitě líčila, jak lze využít prostor a jaké moderní technologie použít. Snažila jsem se naznačit, že mé zkušenosti se omezují výhradně na výstavní postery, ale Milena Secká na mne svým nezapomenutelným způsobem mrkla a téměř bezstarostně prohodila: „No tak se to naučíme!“ Její optimismus a elán byly nakažlivé v tom nejlepším slova smyslu. Výstavu se podařilo dotáhnout do šťastného konce. A aniž bych to tehdy tušila, právě na její vernisáži ve dvoře domu U Halánků jsem se s Milenou Seckou viděla naposledy...

Předseda Akademie věd ČR v roce 2012 ocenil aktivity Mileny Secké udělením Čestné medaile Vojtěcha Náprstka za zásluhy o popularizaci. Je více než symbolické, že toto ocenění nese právě Náprstkovo jméno.

⁶ Irena ŠTĚPÁNOVÁ – Ludmila SOCHOROVÁ – Milena SECKÁ, *Ženy rodiny Náprstkovy*, Praha 2001.

⁷ Milena SECKÁ, *Vojta Náprstek: vlastenec, sběratel, mecenáš*, Praha 2011.

⁸ Milena SECKÁ – Martin ŠÁMAL, *Byl to můj osud... Zápisky Josefě Náprstkové*, Praha 2014; Milena SECKÁ, *Jen Náprstková, prosím... Neobyčejný život v dobových pramenech*, Praha 2016.

⁹ Milena SECKÁ, *Ferdinand Pravoslav Náprstek: Labužník života*, Praha 2021.